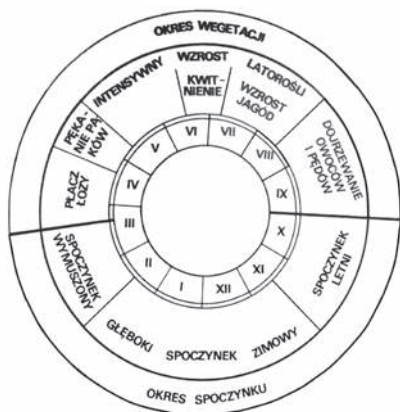

WINOROŚL. Wiosenne prace w winnicy

Wiosna puka do winnicy

Jeszcze winorośl w głębokim letargu zalega, a już winnica powoli budzi się do życia. Zanim pierwsze winne soki ożywią rośliny i łoża zaczną płakać, należy przygotować je do nadchodzącej wiosny.

Cykl życia winorośli odbiega od czterech pór roku i dzieli się na dwa okresy – wegetacji i spoczynku zimowego (rys. 1).

Sztuka wiosennego cięcia

Przedwiośnie przybywa do winnicy na przełomie lutego i marca. Zaczynamy wtedy pierwsze zabiegi agrotechniczne, żeby przygotować winorośl do życia. Wiosenne cięcie, chociaż to jeszcze głęboka zima, zaczyna pierwszy etap budzenia się winnicy

z zimowego snu. Niektórzy winogrodnicy wiosenny zabieg poprzedzają cięciem po zbiorach na przełomie października i listopada, przed nadejściem zimy. Jest to tzw. cięcie zimowe, po którym rośliny obsypuje się ziemią, tworząc kopczyki na wysokość około 30 cm, mające je chronić przed zimowymi mrozami.

Prace na przedwiośniu, gdy ziemia lekko obeschnie, zaczyna się od usunięcia zbędnych już kopczyków. Pod koniec lutego lub w pierwszej dekadzie marca, gdy temperatura powietrza w dzień jest dodatnia, a spadki temperatur w nocy do wartości ujemnych 4-6 °C nie są jeszcze zagrożeniem dla winorośli, zaczyna się wiosenne cięcie w winnicy.

Przycinanie winorośli jest znane od kilku tysięcy lat. Stosujemy je, żeby uzyskać maksymalne wieloletnie plonowanie oraz jak najlepszą kondycję krzewów. Cięcie winorośli jest sztuką wymagającą od winogrodnika wiedzy z zakresu anatomii roślin. Umiejętnie wykorzystana skutkuje odpowiednim uformowaniem winorośli, plennością owoców, a w ostatnim etapie procesu uprawy – wyprodukowaniem wina wysokiej jakości, co jest głównym celem winogrodnika.

„Zadaniem cięcia winorośli jest pozostawienie na krzewie optymalnej liczby pąków, a później pędów, które zapewnią zrównoważony wzrost krzewów i dobry plon owoców wysokiej jakości. Winorośl wydaje owoce na latoroślach, które wyrastają wiosną z pąków położonych na jednorocznych pędach zdrewniałych, czyli łożach”
(dr hab. Jerzy Lisek).

W zależności od roku

W zależności od tego, który rok uprawiamy winorośl, należy zastosować odpowiednią formę cięcia. Zwykle w pierwszych czterech latach uprawy stosuje się cięcie formujące, którego celem jest określenie sposobu kontrolowanej uprawy. W pierwszym roku po posadzeniu rośliny przycinamy ją, pozostawiając jedną lub dwie najlepiej wykształcone latorośle. W drugim roku pozostawiamy jeden, najlepiej wykształcony pęd, przycinając go na jedno lub dwa oczka, a pozostałe pędy całkowicie usuwamy. Pozostawiony pęd w kolejnym roku wytworzy pień.

Po trzech latach rusztowanie

Począwszy od trzeciego roku uprawy, należy wykonać rusztowanie, na którym będziemy prowadzić naszą winorośl. Będzie ono miało wpływ na cięcia prowadzone w kolejnych latach. Forma rusztowania zależy od szczepów, którymi nasadzimy naszą winnicę. W trzecim roku większość krzewów ma już uformowany pień i kształt rośliny umożliwiający dokonywanie dalszych zabiegów agrotechnicznych i ochronnych przeciw chorobom i szkodnikom.

Zakładając, że prowadzimy winnicę na rusztowaniu, w kolejnych latach wykonujemy cięcia na owocowanie, podejmując decyzję co do formy prowadzenia winorośli. W naszych warunkach klimatycznych oraz doborze szczepów, najczęściej występuje for-

ma pienna prowadzenia winorośli. W tej formie najpopularniejsze jest średnio wysokie formowanie charakteryzujące się wysokością pnia 0,6-0,8 m.

Najczęstsze sposoby formowania winorośli w naszych warunkach to jedno- lub dwuramienny sznur Guyota oraz sznur stały – forma Casenave'a. Przykładem wysokiego prowadzenia krzewów jest forma Y. Jednak bez względu na formy prowadzenia winorośli, czynności w winnicy na przedwiośniu wyglądają podobnie.

Sekator, piłka, maść

Przystępując do zabiegu cięcia wiosennego, należy mieć na uwadze przygotowanie narzędzi i materiałów w postaci piłki ogrodniczej, sekatora, maści ogrodniczej, drutu ogrodniczego i gumowych wężyków szkółkarskich. Sekatora używamy do obcinania zdrewniałych sztorocznych łóz, piłki ogrodniczej do obcinania grubszych zdrewniałych kilkuletnich pędów. Rozległe rany po obciętych pędach wieloletnich należy zabezpieczyć maścią ogrodniczą. Łozy pozostawione na owocowanie przyginamy i przywiązujemy poziomo lub kabłą-

kowato wygięte, do drutu nośnego rusztowania za pomocą drutu ogrodniczego lub gumowego wężyka.

W dalszym etapie wegetacji łozy owoconośne przywiązujemy do drutów na wyższych poziomach rusztowania.

Sześć faz winorośli

Po wykonaniu cięcia wiosennego mamy czas na oczyszczenie z pozostałych na drutach zdrewniałych wąsów, pozostałości taśmy i drutów do podwiązania łóz. Przeglądu wymaga również rusztowanie, które będzie podtrzymywało winorośl z owocami. Konieczne może być także naciągnięcie drutów rusztowania oraz drobne naprawy po minionym sezonie i okresie zimowym.

Wraz z przybyciem wiosny rozpoczyna się okres wegetacji roślin umownie podzielony na sześć faz. Płacz łozy, pęknięcie pąków i intensywny wzrost latorośli przypada na wiosnę, a kolejne – kwitnienie, wzrost jagód i dojrzewanie owoców rozpoczyna nasze lato. Nadchodzącą jesień zwiastuje winobranie, po którym obserwujemy intensywne drewnienie latorośli.

Walka o winnicę

Wiosna niesie ze sobą szereg niebezpieczeństw dla winorośli. Możemy je podzielić na trzy grupy – warunki atmosferyczne, choroby oraz szkodniki. Winogrodnik nie ma wpływu na warunki atmosferyczne, przy mrozki, opady deszczu i gradu, suszę czy intensywne wiatry, które mają wpływ na rozprzestrzenianie się chorób i szkodników.

Zaczyna się walka mająca na celu ochronę winnicy. Wiedza z zakresu anatomii roślin, niezbędna do przeprowadzenia zabiegów cięcia i prowadzenia winorośli, musi zostać wzbogacona o podstawowy zasób z zakresu znajomości chorób i szkodników, sposobów ich rozpoznawania i obserwowania. Pozwoli to na umiejętny dobór i terminowe stosowanie biologicznych i chemicznych środ-

ków ochrony roślin. Elementarzem wiedzy na ten temat jest książka Janusza Mazurka „Ochrona winorośli”.

Opryski w kwietniu

Pierwsze zabiegi ochronne (opryski) zaczynamy w fazie nabrzmiewania i pęknięcia pąków, która rozpoczyna się zwykle w drugiej połowie kwietnia. Są one skierowane przeciwko najczęściej rozwijającym się chorobom grzybowym – szarej pleśni, mączniakowi prawdziwemu i mączniakowi rzekomemu. Terminy oraz stosowane środki do oprysków zależą od indywidualnych cech winnicy, jej położenia, warunków atmosferycznych, a także historii chorób z poprzednich lat. Dlatego ważną czynnością w zwalczaniu chorób jest monitoring wegetacji winorośli. Oczywiście wymienione choroby nie są jedynymi, lecz to one najczęściej atakują winnicę w naszych warunkach klimatycznych.

Zagrożeniem dla winorośli (oprócz chorób) są szkodniki (najpopularniejsze wśród nich przedziorki: owocowiec i chmielowiec). Ich zwalczanie rozpoczynamy nie później niż 14 dni od początku pęknięcia pąków.

Kolejnym zagrożeniem są owady, głównie osy, które pojawiają się w fazie dojrzewania owoców. Ochronę przed osami dobrze jest zacząć już na początku czerwca, rozmieszczając w winnicy pułapki z przynętą (osłodzony ocet, moszcz).

Kończymy wiosenne prace w winnicy i oczekujemy na przyście lata, które będzie nie mniej pracowite, ale o tym później.

Literatura:

1. Myśliwiec R. Uprawa winorośli. PWRiL. Warszawa 2013.
2. Mazurek J. Ochrona roślin. FNRRiPW Galicja Vitis. 2026.
3. Prat J-Y. Cięcie drzew i krzewów owocowych. OW „Delta W-Z”
4. Halliday J. i Johnson H. Wino sztuka i nauka. Wydawnictwo ISKRY. 2006
5. Miła A. Cięcie drzew i krzewów owocowych. PWRiL. Warszawa 1993.
6. Lisek J. Formowanie i ciecie winorośli. (cz.1). Sad Nowoczesny 12/2011. IO, Skierniewice.

Urszula Kozaczuk DODR